

עצמו - בתשעה.

בחג -

ביד אחד צלוחית של מים, הרי כאן עשרה.

בין הערבים - באחד עשר:

הוא עצמו בתשעה, ושנים בידם שני גזרי עצים;

ובשבת - באחד עשר:

הוא עצמו בתשעה,

ושנים בידם שני בזכי לבונה של לחם הפנים;

ובשבת שבתוך החג - ביד אחד צלוחית של מים.

ו. איל קרב באחד עשר:

הבשר - בחמשה,

הקרבים והסלת והיין - בשנים שנים.

ז. פר קרב בעשרים וארבעה:

הראש והרגל -

הראש באחד, והרגל בשנים;

העקץ והרגל -

העקץ בשנים, והרגל בשנים;

החזה והגרה -

החזה באחד, והגרה בשלשה;

שתי הידים בשנים;

שתי הדפנות בשנים;

הקרבים והסלת והיין - בשלשה שלשה.

במה דברים אמורים? בקרבנות צבור.

אבל בקרבן יחיד,

אם רצה להקריב - מקריב.

הפשוט ונתוחן של אלו ואלו שוין.

א. אמר להם הממנה:

"צאו וראו, אם הגיע זמן השחיטה".

אם הגיע, הרואה אומר: "ברקאי!"

והאיר פני כל המזרח;

ועד שבחברון?

והוא אומר: "הן".

ב. ולמה הצרכו לכך?

שפעם אחת עלה מאור הלבנה,

ודמו שהאיר המזרח,

ושחטו את התמיד,

והוציאוהו לבית השרפה.

הורידו כהן גדול לבית הטבילה.

זה הכלל היה במקדש:

כל המסיד את רגליו - טעון טבילה,

וכל המטיל מים - טעון קדוש ידים ורגלים.

ג. אין אדם נכנס לעזרה לעבודה אפלו טהור,

עד שיטבל.

חמש טבילות ועשרה קדושים,

טובל כהן גדול ומקדש בו ביום,

וכלן בקדש על בית הפרנה, חוץ מזו בלבד.

ד. פרסו סדין של בוץ בינו לבין העם.

פשוט ירד וטבל, עלה ונסתפג.

הביאו לו בגדי זהב, ולבש וקדש ידיו ורגליו.

הביאו לו את התמיד.

קרבן, ומרק אחר שחיטה על ידו;

קבל את הדם וזרקו.

נכנס להקטיר קטרת של שחר, ולהטיב את הנרות,

ולהקריב את הראש ואת האברים ואת החבתין ואת היין.

ה. קטרת של שחר היתה קרבה בין דם לאברים;

של בין הערבים - בין אברים לנסכים.

אם היה כהן גדול זקן או אסטניס,

מחמין לו חמין ומטילין לתוך הצונן,

כדי שתפוג צנתן.

ו. הביאוהו לבית הפרנה, ובקדש היתה.

פרסו סדין של בוץ בינו לבין העם.

קדש ידיו ורגליו, ופשוט.

אומר: $\text{ש}^{\circ} \text{ש}^{\circ}$

פשוט, קדש ידיו ורגליו.

ירד וטבל, עלה ונסתפג.

הביאו לו בגדי לבן,

לבש וקדש ידיו ורגליו.

ז. בשחר היה לובש פלוסין של שנים עשר מנה,

ובין הערבים הנדוין של שמנה מאות זוז;

דברי $\text{ש}^{\circ} \text{ש}^{\circ}$

אומרים:

בשחר היה לובש של שמונה עשר מנה,

ובין הערבים של שנים עשר מנה,

הכל שלשים מנה.

אלו משל צבור;

ואם רצה להוסיף - מוסיף משלו.

ח. בא לו אצל פרו,

ופרו היה עומד בין האולם ולמזבח,

ראשו לדרום ופניו למערב;

והכהן עומד במזרח ופניו למערב,

וסומך שתי ידיו עליו ומתנדה.

וכך היה אומר:

"אנא השם,

עויתי פשעתי חטאתי לפניך, אני וביתי.

אנא השם,

כפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים,

שעויתי ושפשעתי ושחטאתי לפניך, אני וביתי,

ככתוב בתורת משה עבדך (ויקרא טז, ל)

"כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם,

מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו".

והן עונין אחריו:

"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

ט. בא לו למזרח העזרה, לצפון המזבח,

הסגן מימינו וראש בית אב משמאלו.

וְשֵׁם שְׁנֵי שְׁעִירִים, וְקִלְפֵי הַיְתָה שֶׁם וּבָה שְׁנֵי גוֹרְלוֹת. שֶׁל אֲשֶׁכְרוֹעַ הָיוּ, וְעִשָּׂאן בֶּן גְּמְלָא שֶׁל זֶהָב, וְהָיוּ מְזִכְרֵינָן אוֹתוֹ לְשִׁבְחָה.

י. בֶּן קִטִּין עָשָׂה שְׁנַיִם עֶשֶׂר דָּד לְכִיּוֹר, שְׁלֹא הָיוּ לוֹ אֵלָא שְׁנַיִם; וְאָף הוּא עָשָׂה מוֹכְנֵי לְכִיּוֹר, שְׁלֹא יִהְיוּ מִימּוֹ נְפֹסְלִין בְּלִינָה.

מִנְבֵּז הַמֶּלֶךְ, הִיָּה עוֹשֶׂה כָּל יְדוֹת הַכְּלִים שֶׁל יוֹם הַכְּפוּרִים שֶׁל זֶהָב.

הִילְנֵי אִמּוֹ עָשְׂתָה נְבֻרְשֶׁת שֶׁל זֶהָב עַל פְּתָחוֹ שֶׁל הַיֶּכֶל; וְאָף הִיא עָשְׂתָה טְבֵּלָא שֶׁל זֶהָב, שֶׁפְּרֻשֶׁת סוּטָה כְּתוּבָה עָלֶיהָ.

נִיקְנוֹר - נִעְשׂוּ נְסִים לְדַלְתוֹתָיו, וְהָיוּ מְזִכְרֵינָן אוֹתוֹ לְשִׁבְחָה.

יא. וְאֵלּוּ לְגִנְאֵי:

שֶׁל בֵּית גְּרָמוֹ - לֹא רָצוּ לְלַמֵּד עַל מַעֲשֵׂה לַחַם הַפְּנִים; שֶׁל בֵּית אַבְטִינָס - לֹא רָצוּ לְלַמֵּד עַל מַעֲשֵׂה הַקְּטֵרֶת; הַגֵּרֶס בֶּן לִוִי - הִיָּה יוֹדֵעַ פְּרָק בְּשִׁיר וְלֹא רָצָה לְלַמֵּד; בֶּן קִמְצָר - לֹא רָצָה לְלַמֵּד עַל מַעֲשֵׂה הַכֶּתֶב.

עַל הָרֵאשׁוֹנִים נֹאמַר (מְשָׁלִי י, ז) "זְכַר צְדִיק לְבִרְכָּהּ", וְעַל אֵלּוּ נֹאמַר (שֵׁם) "וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקַב".

א

א. טַרְף בְּקִלְפֵי וְהַעֲלָה שְׁנֵי גוֹרְלוֹת. אֶחָד כְּתוּב עָלָיו: "לְשֵׁם", וְאֶחָד כְּתוּב עָלָיו: "לְעִזְאֲזֵל". הַסֵּגוֹן מִימִינוֹ, וְרֵאשׁ בֵּית אָב מִשְׁמָאלוֹ. אִם שֶׁל שֵׁם עָלָה בִּימִינוֹ - הַסֵּגוֹן אוֹמֵר לוֹ:

"אִישִׁי כֹהֵן גְּדוֹל, הִגְבַּהּ יְמִינִי!" וְאִם שֶׁל שֵׁם עָלָה בְּשִׁמְאָלוֹ - רֵאשׁ בֵּית אָב אוֹמֵר לוֹ: "אִישִׁי כֹהֵן גְּדוֹל, הִגְבַּהּ שְׁמָאלְךָ!"

נִתְּנָן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וְאוֹמֵר: "לֵה חֲטָאת".

לֹא הִיָּה צְרִיךְ לוֹמַר: "חֲטָאת", אֲלָא "לֵה". וְהָיוּ עוֹנִין אַחֲרָיו: "בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד".

ב. קֶשֶׁר לְשׁוֹן שֶׁל זְהוּרִית בְּרֵאשׁ שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח, וְהַעֲמִידוֹ כְּנֶגֶד בֵּית שְׁלוּחוֹ, וְלִנְשָׁחֵט כְּנֶגֶד בֵּית שְׁחִיטָתוֹ.

בֹּא לוֹ אֶצֶל פְּרוֹ שְׁנֵינָה, וְסוֹמֵךְ שְׁתֵּי יָדָיו עָלָיו וּמִתְנַדֵּה. וְכֵן הִיָּה אוֹמֵר:

"אֲנֵי הַשֵּׁם, עוֹיְתֵי פְּשַׁעֲתֵי חֲטָאתֵי לְפָנֶיךָ, אֲנִי וּבֵיתִי וּבְנֵי אֶהְרֹן עִם קְדֹשֶׁיךָ. אֲנֵי הַשֵּׁם,

כִּפּוּר נָא לְעוֹנוֹת וּלְפִשְׁעִים וּלְחֲטָאִים, שְׁעוֹיְתֵי וּשְׁפִשְׁעֵתִי וּשְׁחֲטָאתִי לְפָנֶיךָ, אֲנִי וּבֵיתִי וּבְנֵי אֶהְרֹן עִם קְדוֹשֶׁיךָ, כְּכַתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עֲבָדְךָ (וַיִּקְרָא טז, ל) "כִּי-בָיִים הָיָה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם לְטַהַר אֶתְכֶם, מִכָּל חֲטָאתֵיכֶם לְפָנַי ה' תִּטְהָרוּ".

וְהָיוּ עוֹנִין אַחֲרָיו: בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

ג. שְׁחִטּוֹ וְקִבֵּל בְּמִזְרֵק אֶת דָּמוֹ, וּנְתַנּוּ לְמִי שֶׁהוּא מְמַרְס בּוֹ עַל הַרוּבֵד הַרְבִּיעִי שֶׁבַּהֵיכָל, כְּדֵי שְׁלֹא יִקְרַשׁ.

נִטַּל מִחֲתָה וְעָלָה לְרֵאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, וּפְנָה גְּחָלִים אֵילָךְ וְאֵילָךְ, וְחוֹתָה מִן הַמַּעֲבָלוֹת הַפְּנִימִיּוֹת, וַיֵּרֵד וְהִנִּיחָה עַל הַרוּבֵד הַרְבִּיעִי שֶׁבַּעֲזָרָה.

ד. בְּכָל יוֹם הִיָּה חוֹתָה בְּשֵׁל כֶּסֶף וּמַעֲרָה בְּתוֹךְ שֶׁל זֶהָב, וְהָיוּ חוֹתָה בְּשֵׁל זֶהָב וּבָה הִיָּה מְכַנִּיס.

בְּכָל יוֹם חוֹתָה בְּשֵׁל אַרְבַּעַת קִבִּין וּמַעֲרָה בְּתוֹךְ שֶׁל שְׁלֹשֶׁת קִבִּין, וְהָיוּ חוֹתָה בְּשֵׁל שְׁלֹשֶׁת קִבִּין וּבָה הִיָּה מְכַנִּיס. אָמַר:

בְּכָל יוֹם חוֹתָה בְּשֵׁל סָאָה וּמַעֲרָה בְּתוֹךְ שֶׁל שְׁלֹשֶׁת קִבִּין, וְהָיוּ חוֹתָה בְּשֵׁל שְׁלֹשֶׁת קִבִּין, וּבָה הִיָּה מְכַנִּיס. בְּכָל יוֹם הִיָּתָה כְּבֻדָּה, וְהָיוּ קֵלָה. בְּכָל יוֹם הִיָּתָה יָדָה קְצָרָה, וְהָיוּ אַרְבָּה. בְּכָל יוֹם הִיָּה זֶהָבָה יָרֵק, וְהָיוּ אָדָם; דְּבַרִּי אָמַר:

בְּכָל יוֹם מְקַרֵּב פָּרֶס בְּשַׁחֲרִית וּפָרֶס בֵּין הָעַרְבִים, הָיוּ מוֹסִיף מִלֵּא חֲפָנָיו.

בְּכָל יוֹם הִיָּתָה דָּקָה, וְהָיוּ דָּקָה מִן הַדָּקָה.

ה. בְּכָל יוֹם כֹּהֲנִים עוֹלִים בְּמִזְרָחוֹ שֶׁל כְּבֹשׁ, וַיִּוֹרְדִין בְּמַעְרְבוֹ, וְהָיוּ כֹהֵן גְּדוֹל עוֹלָה בְּאֲמָצֵעַ וַיִּוֹרְד בְּאֲמָצֵעַ. אָמַר:

בְּכָל יוֹם כֹּהֵן גְּדוֹל מְקַדֵּשׁ יָדָיו וּרְגָלָיו מִן הַכִּיּוֹר, וְהָיוּ מִן הַקִּיתוֹן שֶׁל זֶהָב. אָמַר:

ו. בְּכָל יוֹם הָיוּ שֵׁם אַרְבַּע מַעֲרָכוֹת, וְהָיוּ חֲמֵשׁ; דְּבַרִּי אָמַר:

בְּכָל יוֹם שְׁלֹשׁ, וְהָיוּ אַרְבַּע. אָמַר:

בְּכָל יוֹם שְׁתַּיִם, וְהָיוּ שְׁלֹשׁ.

5° - 4ה אומר:

לא היה שם אלא כן אחד בלבד.
נטל דם הפר והניח דם השעיר,
והזה ממנו על הפרכת שכנגד הארון מבחוץ,
אחת למעלה ושבע למטה,
ולא היה מתכונן להזות לא למעלה ולא למטה,
אלא כמצליף.

וכך היה מונה:

אחת, אחת ואחת, אחת ושתיים, אחת ושלוש, אחת וארבע, אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע.

נטל דם השעיר והניח דם הפר,

והזה ממנו על הפרכת שכנגד הארון מבחוץ,
אחת למעלה ושבע למטה,
ולא היה מתכונן להזות לא למעלה ולא למטה,
אלא כמצליף.

וכך היה מונה:

אחת, אחת ואחת, אחת ושתיים, אחת ושלוש, אחת וארבע, אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע.

ערה דם הפר לתוך דם השעיר,

ונתן את המלא בריקן.

ה. "ויצא אל-המזבח אשר לפני-ה" (ויקרא טז, יח)

זה מזבח הזהב.

התחיל מחטא ויורד.

מהיכן הוא מתחיל?

מקרן מזרחית-צפונית, צפונית-מערבית,
מערבית-דרומית, דרומית-מזרחית,
מקום שהוא מתחיל בחטאת על מזבח החיצון,
משם היה גומר על מזבח הפנימי.

5° - 4ה אומר:

במקומו היה עומד ומחטא.
ועל כלן היה נותן מלמטה למעלה,
חוץ מזו שהיתה לפניו,
שעליה היה נותן מלמעלה למטה.

ו. הזה על טהרו של מזבח שבע פעמים,
ושירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון,
ושל מזבח החיצון היה שופך על יסוד דרומי.
אלו ואלו מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון,
ונמפרין לגננין לזבל, ומועלין בהן.

ז. כל מעשה יום הכפורים האמור על הסדר,

אם הקדים מעשה לחברו - לא עשה כלום.

הקדים דם השעיר לדם הפר -

יחזר ויזה מדם השעיר לאחר דם הפר.

ואם עד שלא גמר את המתנות שבפנים, נשפך הדם -

ביא דם אחר ויחזר ויזה בתחלה בפנים.

וכן בהיכל, וכן במזבח הזהב,

שכלן כפרה בפני עצמן.

5° - 4ה אומר:

ממקום שפסק משם הוא מתחיל.

א. הוציאו לו את הכף ואת המחטה,
וחפן מלא חפניו ונתן לתוך הכף:
הגדול לפי גדלו, והקטן לפי קטנו;
וכך היתה מדתה.

נטל את המחטה בימיו ואת הכף בשמאלו.
היה מהלך בהיכל, עד שמגיע לבין שתי הפרכות
המבדילות בין הקדש ובין קדש הקדשים;
וביניהן אמה.

5° - 4ה אומר:

לא היתה שם אלא פרכת אחת בלבד,
שנאמר (שמות כו, לג)

"והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים".

החיצונה היתה פרופה מן הדרום, והפנימית מן הצפון.

מהלך ביניהן, עד שמגיע לצפון.

הגיע לצפון, הופך פניו לדרום,

מהלך לשמאלו עם הפרכת, עד שהוא מגיע לארון.

הגיע לארון, נותן את המחטה בין שני הבדים.

צבר את הקטרת על גבי גחלים,

ונתמלא כל הבית בלו עשן.

יצא ובא לו בדרך בית כניסתו,

ומתפלל תפלה קצרה בבית החיצון,

ולא היה מאריך בתפלתו, שלא להבעית את ישראל.

ב. משנטל הארון -

אבן היתה שם מימות נביאים ראשונים,

ו"שתיה" היתה נקראת,

גבוהה מן הארץ שלש אצבעות;

ועליה היה נותן.

ג. נטל את הדם ממי שהיה מפרס בו,

נכנס למקום שנכנס, ועמד במקום שעמד,

והזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה,

ולא היה מתכונן להזות לא למעלה ולא למטה

אלא כמצליף.

וכך היה מונה:

"אחת,

אחת ואחת,

אחת ושתיים, אחת ושלוש, אחת וארבע,

אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע".

יצא והניחו על כן הזהב שבהיכל.

ד. הביאו לו את השעיר,

שחטו וקבל במזרק את דמו.

נכנס למקום שנכנס, ועמד במקום שעמד,

והזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה,

ולא היה מתכונן להזות לא למעלה ולא למטה

אלא כמצליף.

וכך היה מונה:

"אחת,

אחת ואחת, אחת ושתיים, אחת ושלוש, אחת וארבע,

אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע".

יצא והניחו על כן השני שהיה בהיכל.

ומלוין אותו מסכה לסכה,
חוץ מאחרונה שבהן, שאינו מגיע עמו לצוק,
אלא עומד מרחוק ורואה את מעשיו.

ו. מה היה עושה?
חולק לשון של זהורית,
חציו קשר בסלע וחציו קשר בין שתי קרניו,
ודחפו לאחוריו; והוא מתגלגל ויורד,
ולא היה מגיע לחצי ההר, עד שנעשה אברים אברים.
בא וישב לו תחת סכה אחרונה עד שתחשך.

ומאימתי מטמא בגדים?
משניצא חוץ לחומת ירושלים.
§ 1 אומר:
משעת דחיתו לצוק.

ז. בא לו אצל פר ושעיר הנשרפין.
קרען והוציא את אמוריהן,
נתנן במגיס והקטירן על גבי המזבח.
קלען במקלעות והוציאן לבית השרפה.
ומאימתי מטמאין בגדים?
משניצאו חוץ לחומת העזרה.
§ 1 אומר:
משניצת האור ברבן.

ח. אמרו לו לכהן גדול: "הגיע שעיר למדבר".
ומנין היו יודעין שהגיע שעיר למדבר?
דרכיות היו עושין, ומניפין בסודרין,
ויודעין שהגיע שעיר למדבר.

אמר § 4 אומר:
והלא סימן גדול היה להם!
מירושלים ועד בית חדודו שלשה מילין;
הולכין מיל, וחוזרין מיל, ושוהין כדי מיל,
ויודעין שהגיע שעיר למדבר.

אמר § 4 אומר:
והלא סימן אחר היה להם!
לשון של זהורית היה קשור על פתחו של היכל,
וכשהגיע שעיר למדבר היה הלשון מלבין.
שנאמר (ישעיה א, יח)
"אם-יהיו חטאיכם כשנים כשולג ילבינו".

×

א. בא לו כהן גדול לקרות.
אם רצה לקרות בבגדי בוץ - קורא,
ואם לא קורא - באצטלית לבן משלו.

חזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת,
וראש הכנסת נותנו לסגן,
והסגן נותנו לכהן גדול,
וכהן גדול עומד ומקבל וקורא עומד,
וקורא "אחרי מות" (ויקרא טז),
ו "אך בעשור" (ויקרא כג, כו - לב).
וגולל ספר תורה ומניחו בחיקו, ואומר:

א. שני שעירי יום הכפורים,
מצותן שיהיו שניהן שוין -
במראה ובקומה ובדמים ובלקיחתן כאחד.
ואף על פי שאינן שוין - כשרין.
לקח אחד היום ואחד למחר - כשרין.

מת אחד מהן,
אם עד שלא הגריל מת - יקח זוג לשני;
ואם משהגריל מת - יביא זוג אחר ויגריל עליהם בתחלה,
ויאמר, אם של שם מת:
"זה שעלה עליו הגורל 'לשם' יתקים תחתי";
ואם של עזאזל מת:
"זה שעלה עליו הגורל 'לעזאזל' יתקים תחתי".

והשני ירעה עד שישתאב וימכר, ויפלו דמיו לנדבה,
שאינן חטאת צבור מתה.
רבי יהודה אומר: תמות.

ועוד אמר § 4 אומר:
נשפך הדם - ימות המשתלח;
מת המשתלח - ישפך הדם.

ב. בא לו אצל שעיר המשתלח
וסומך שתי ידיו עליו ומתנדב.
כך היה אומר:
"אנא השם,
עווי, פשעו, חטאו לפניך עמך בית ישראל.
אנא בשם,
כפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים,
שעווי ופשעו ויחטאו לפניך עמך בית ישראל,
כפתוב בתורת משה עבדך, לאמר (ויקרא טז, ל)
"כי-ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם,
מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו".

והכהנים והעם העומדים בעזרה,
כשהיו שומעים שם המפרש שהוא יוצא מפי כהן גדול,
היו כורעים ומשתחוים ונופלים על פניהם, ואומרים:
"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

ג. מסרו למי שהיה מוליכו.
הכל כשרין להוליכו,
אלא שעשו הכהנים גדולים קבע,
ולא היו מניחין את ישראל להוליכו.
אמר § 4 אומר:
מעשה והוליכו ערסלא, וישראל היה.

ד. וכבש עשו לו,
מפני הבבליים שהיו מתלשים בשערו,
ואומרים לו: "טל נצא, טל נצא!"
מיקירי ירושלים היו מלוין אותו עד סכה הראשונה.
עשר סכות מירושלים ועד צוק,
תשעים ריס - שבעה ומחצה לכל מיל.

ה. על כל סכה וסכה אומרים לו:
"הרי מזון והרי מים";

"יותר ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן".
"ובעשור" (במדבר, כט, ז-יא)
שבחומש הפקודים קורא על פה.

א. יום הכפורים אסור באכילה ובשתיה וברחיצה ובסיכה
ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה.

והמלך והפלה ירחצו את פניהם, והחיה תנעל את הסנדל;
דברי $\text{א}^{\circ} \text{ב}^{\circ} \text{ג}^{\circ} \text{ד}^{\circ} \text{ה}^{\circ} \text{ו}^{\circ} \text{ז}^{\circ} \text{ח}^{\circ} \text{ט}^{\circ} \text{י}^{\circ}$ אוסרין.

ב. האוכל ככותבת הגסה כמוה וכגרעינתה,
והשותה מלא לגמיו - חיב.

כל האכלין מצטרפין לככותבת,
וכל המשקין מצטרפין למלא לגמיו.
האוכל ושותה - אין מצטרפין.

ג. אכל ושתה בהעלם אחד -
אינו חיב אלא חטאת אחת.
אכל ועשה מלאכה - חיב שתי חטאות.

אכל אכלין שאינן ראויין לאכילה,
ושתה משקין שאינן ראויין לשתיה,
ושתה ציר או מריס - פטור.

ד. התינוקות - אין מענין אותן ביום הכפורים,
אבל מחנכין אותם לפני שנה ולפני שנתים,
בשביל שיהיו רגילין במצות.

ה. עברה שהריחה -
מאכילין אותה עד שתשיב נפשה.

חולה - מאכילין אותו על פי בקיאי;
ואם אין שם בקיאי -
מאכילין אותו על פי עצמו,
עד שיאמר "די".

ו. מי שאחזו בלמוס -
מאכילין אותו אפלו דברים טמאים עד שיאורו עיניו.

מי שנשכו כלב שוטה -
אין מאכילין אותו מחצר כבד שלו;
 $\text{א}^{\circ} \text{ב}^{\circ} \text{ג}^{\circ} \text{ד}^{\circ} \text{ה}^{\circ} \text{ו}^{\circ} \text{ז}^{\circ} \text{ח}^{\circ} \text{ט}^{\circ} \text{י}^{\circ}$ מתיר.
ועוד אמר $\text{א}^{\circ} \text{ב}^{\circ} \text{ג}^{\circ} \text{ד}^{\circ} \text{ה}^{\circ} \text{ו}^{\circ} \text{ז}^{\circ} \text{ח}^{\circ} \text{ט}^{\circ} \text{י}^{\circ}$:
החושש בגרונו - מטילין לו סם בתוך פיו בשבת,
מפני שהוא ספק נפשות,
וכל ספק נפשות דוחה את השבת.

ז. מי שנפלה עליו מפלת,
ספק הוא שם ספק אינו שם,
ספק חי ספק מת,
ספק נכרי ספק ישראל -
מפקחין עליו את הגל.
מצאוהו חי - מפקחין עליו,
ואם מת ניחוהו.

ח. חטאת ואשם ודאי מכפרין.
מיתה ויום הכפורים מכפרין עם התשובה.

ומברך עליה שמונה ברכות:
על התורה, ועל העבודה, ועל ההודאה, ועל מחילת העון,
ועל המקדש בפני עצמו,
ועל ישראל בפני עצמו, ועל הכהנים בפני עצמו,
ועל שאר התפלה.

ב. הרואה כהן גדול כשהוא קורא,
אינו רואה פר ושעיר הנשרפים;
והרואה פר ושעיר הנשרפים,
אינו רואה כהן גדול כשהוא קורא.
ולא מפני שאינו רשאי,
אלא שהיתה דרך רחוקה, ומלאכת שניהן שוה כאחת.

ג. אם בבגדי בוץ קורא -
קדש ידיו ורגליו,
פטט ירד וטבל, עלה ונסתפג.
הביאו לו בגדי זהב,
ולבש וקדש ידיו ורגליו,

ויצא ועשה את אילו ואת איל העם,
ואת שבעת כבשים תמימים בני שנה;
דברי $\text{א}^{\circ} \text{ב}^{\circ} \text{ג}^{\circ} \text{ד}^{\circ} \text{ה}^{\circ} \text{ו}^{\circ} \text{ז}^{\circ} \text{ח}^{\circ} \text{ט}^{\circ} \text{י}^{\circ}$
 $\text{א}^{\circ} \text{ב}^{\circ} \text{ג}^{\circ} \text{ד}^{\circ} \text{ה}^{\circ} \text{ו}^{\circ} \text{ז}^{\circ} \text{ח}^{\circ} \text{ט}^{\circ} \text{י}^{\circ}$ אומר:
עם תמיד של שחר היו קרבין, ופר העולה,
ושעיר הנעשה בחוץ היו קרבין עם תמיד של בין הערבים.

ד. קדש ידיו ורגליו, ופטט,
וירד וטבל ועלה ונסתפג.
הביאו לו בגדי לבן,
ולבש, וקדש ידיו ורגליו.
נכנס להוציא את הכף ואת המחטה.

קדש ידיו ורגליו ופטט,
וירד וטבל, עלה ונסתפג.
הביאו לו בגדי זהב,
ולבש, וקדש ידיו ורגליו,
ונכנס להקטיר קטרת של בין הערבים ולהטיב את הנרות.

וקדש ידיו ורגליו, ופטט,
הביאו לו בגדי עצמו, ולבש.

ומלוין אותו עד ביתו.
ויום טוב היה עושה לאוהביו
בשעה שיצא בשלום מן הקדש.

ה. כהן גדול משמש בשמונה כלים,
וההדיוט בארבעה:
בכתנת ומכנסים ומצנפת ואבנט.
מוסיף עליו כהן גדול:
חשן ואפוד ומעיל וציץ.
באלו נשאלין באורים ותמים;
ואין נשאלין אלא למלך ולבית דין
ולמי שהצבור צריך בו.

עֲבֹרֹת שְׁבִין אָדָם לְמָקוֹם - יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר;
עֲבֹרֹת שְׁבִין אָדָם לְחִבְרוֹ -
אֵין יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר, עַד שְׂיִרְצָה אֶת חִבְרוֹ.

אָמַר $\frac{2}{3}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{1}{2}$: אֲשֶׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל!
לִפְנֵי מִי אַתֶּם מְטַהְרִין? מִי מְטַהֵר אֶתְכֶם?
אֲבִיכֶם שְׁבַשְׁמִים, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל לו, כה)
"וַיִּרְקַתִּי עֲלֵיכֶם מֵיִם טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם";
וְאוֹמֵר (ירמיה יז, ג)
"מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל הִי",
מֵה מִקְוֵה מְטַהֵר אֶת הַטְּמְאִים,
אִף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל.

$\frac{2}{3}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{3}{4}$

תְּשׁוּבָה מְכַפֶּרֶת עַל עֲבֹרֹת קְלוֹת:
עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה;
וְעַל הַחֲמוּרוֹת הִיא תוֹלָה,
עַד שְׂיִבּוֹא יוֹם הַכְּפוּרִים וַיְכַפֵּר.

ט. האומר: "אֶחָטָא וְאָשׁוּב", "אֶחָטָא וְאָשׁוּב" -
אֵין מְסַפִּיקִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה;
"אֶחָטָא וַיּוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר" -
אֵין יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר.

עֲבֹרֹת שְׁבִין אָדָם לְמָקוֹם - יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר.
עֲבֹרֹת שְׁבִין אָדָם לְחִבְרוֹ -
אֵין יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר, עַד שְׂיִרְצָה אֶת חִבְרוֹ.

אֶת זֶה דָּרַשׁ $\frac{3}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{3}{4}$:
"מְכַל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהַרְוּ" (ויקרא טז, ל)